

Stockholms
stad

Årsrapport 2025

Socialtjänstinspektörerna

Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2025

Dnr: SOF 2025/926

Utgivningsdatum: Februari 2026

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Anneli Lindqvist

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörerna har genomfört två kvalitetsgranskningar under 2025 samt uppföljningar av 2024 års granskningar.

Under våren genomfördes en kvalitetsgranskning av handläggningen av vuxna personer i långvarig hemlöshet med samsjuklighet och komplexa behov inom Område hemlöshet samt stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Järva, Kungsholmen, Norra Innerstaden, Skarpnäck och Södermalm. Granskningen omfattade 16 individärenden, en fokusgrupp med representanter från de berörda förvaltningarna, intervjuer med sakkunniga samt ett studiebesök hos Malmö stad. Resultatet visar att socialsekreterare i huvudsak upprätthöll kontakt och erbjöd insatser, men att målgruppen ofta behövde tätare och mer stödjande uppföljning, och att samverkan med psykiatri ofta är utmanande. Sammantaget visar granskningen att personer i långvarig hemlöshet med samsjuklighet och särskilt komplexa behov ofta behöver mer individualiserade boendelösningar med omsorg och stöd dygnet runt än vad som finns tillgängligt inom ordinarie insatser.

Under hösten genomfördes en kvalitetsgranskning av handläggningen av mycket långvarigt ekonomiskt bistånd, där arbetslöshet utgjorde försörjningshindret, vid stadsdelsförvaltningarna Bromma och Hässelby-Vällingby. Granskningen omfattade 16 individärenden, ett dialogmöte och intervjuer med sakkunniga. Resultatet visar att målgruppen är heterogen och präglas av komplexa bakomliggande orsaker, såsom psykisk och fysisk ohälsa, kognitiva och språkliga svårigheter, social utsatthet och ensamstående föräldraskap. Trots upprepade arbetsmarknadsinsatser uteblir ofta resultat, då åtgärder sällan utgår från individens behov och helhetsbild, och kontinuitet försvåras av frekventa handlägggarbyten, omfattande administration och frånvaro av fördjupade utredningar. Samordning mellan ekonomiskt bistånd, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm är utmanande, men teambaserade och integrerade arbetssätt som tar avstamp i BIP¹, exempelvis projekt Stockholmskraften² har indikerat gynnsamma resultat. Ur ett barnrättsperspektiv är det avgörande att barns situation kartläggs systematiskt vid långvarigt ekonomiskt bistånd och att hela familjens behov beaktas, för att

¹ BIP står för Beskæftigelses Indikator Projekt, en dansk studie som mäter progression hos personer med komplexa behov för att förstå vad som hjälper dem vidare till arbete eller studier.

² Stockholmskraften är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Stockholms stad och Samordningsförbundet som tar avstamp i BIP. Projektet pågår under år 2024 - 2027.

förebygga utsatthet och säkerställa barns trygghet, hälsa, skolgång och materiella standard.

Uppföljningen av 2024 års granskningar omfattade samtliga stadsdelsförvaltningar gällande förhandsbedömningar 0-12 år och tre stadsdelsförvaltningar gällande Familjebehandling öppenvård 0–12 år. Uppföljningen visar att konkreta åtgärder har vidtagits för att stärka barns delaktighet, förbättra dokumentation och säkerställa rättssäker handläggning. Kontakter med barn och familjer dokumenteras i högre utsträckning, både fysiskt och digitalt, och rutiner för dokumentation och avslutsbedömningar har förtydligats för att tydligare redovisa mål, genomförande och resultat. Samverkan med andra enheter och externa aktörer har formaliserats, ärendeprocesser har tydliggjorts och kompetensutveckling har genomförts, vilket skapar bättre förutsättningar för uppföljning, kvalitet och fortsatt arbete med barns delaktighet under 2026.

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning.....	5
Kvalitetsgranskningar under 2025.....	6
Långvarig hemlöshet	6
<i>Granskningsresultat.....</i>	<i>6</i>
<i>Fokusgrupp och intervjuer</i>	<i>8</i>
<i>Socialtjänstinspektörernas analys</i>	<i>11</i>
Mycket långvarigt ekonomiskt bistånd vid arbetslöshet.....	14
<i>Granskningsresultat.....</i>	<i>14</i>
<i>Dialogmöte och intervjuer.....</i>	<i>17</i>
<i>Socialtjänstinspektörernas analys</i>	<i>18</i>
Uppföljning av 2024 års kvalitetsgranskningar	22
Slutord	28
Planering 2026	28

Inledning

Stockholms stads socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen, med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Arbetet utgår från lagstiftning, förordningar och föreskrifter liksom stadens riktlinjer inom området. Granskningar genomförs utifrån en framtagna granskningsmodell som bygger på de kvalitetskriterier Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR) tagit fram 2010. Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. En årsrapport avges till socialnämnden och kommunstyrelsen.

Att bevaka likställigheten över staden samt sprida goda exempel är en viktig del av granskningarna, i syfte att stödja verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete. Jämställdhet mellan könen och barnrättsperspektiv ska i möjligaste mån belysas och lyftas fram.

I Socialtjänstlagen (SoL) finns kvalitetsparagrafer. Av 3 kap. 3 § SoL framgår:

”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras”.

Socialtjänsten styrs av lagstiftning och nationella styrdokument. Socialstyrelsens och SKR:s definition av god kvalitet knyter an till dessa. Enligt definitionen är god kvalitet när tjänsterna svarar mot de mål som beslutats, samt när tjänsterna

- bygger på respekt för människors självbestämmande och integritet
- utgår från en helhetssyn, är samordnade och präglas av kontinuitet
- är kunskapsbaserade och effektivt utförda
- är tillgängliga
- är trygga och säkra, och präglas av rättssäkerhet i myndighetsutövningen

Kvalitetsgranskningar under 2025

Långvarig hemlöshet

Det aktuella granskningstemat valdes utifrån att behov av fördjupad kunskap gällande målgruppen återkommande lyfts i stadens nätverk för akutboenden. Granskningens syfte var att se hur förvaltningarnas handläggning överensstämmer med lagstiftningens intentioner samt om lagstiftningen tillämpas på ett likställt sätt i stadens socialtjänst.

Granskningen baseras på ett urval personer som Stockholms stads egna akut- och planeringsboenden identifierat som personer i långvarig hemlöshet, med komplexa behov utifrån samsjuklighet som inte kommit vidare från akuta och tillfälliga boendelösningar. Ärendena hörde till socialnämndens avdelning Område hemlöshet samt till stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Järva, Kungsholmen, Norra Innerstaden, Skarpnäck och Södermalm. Totalt 16 ärenden granskades, varav åtta kvinnor och åtta män. Granskningen drar inga generella slutsatser om hela populationen vuxna i långvarig hemlöshet utan belyser centrala delar av handläggningen i de 16 granskade ärendena och gemensamma faktorer som framträder.

Med syfte att inkludera ett verksamhetsperspektiv på målgruppen och ärendedokumentationens resultat genomfördes en fokusgrupp med representanter från samtliga granskade förvaltningar samt chefer från stadens egna akutboenden. Vidare genomfördes en intervju med organisationen Convictus som arbetar nära personer i hemlöshet. Ett studiebesök genomfördes också hos Malmö stad, där chefer från kommunala boenden intervjuades kring hur de arbetar med målgruppen.

Granskningsresultat

I de granskade ärendena hade samtliga personer haft långvarig kontakt med socialtjänsten och varit i hemlöshet under flera år. Tolv av de 16 personerna hade påtaglig psykisk ohälsa som innebar stor påverkan på personernas livssituation och behov, till exempel i form av paranoid schizofreni, schizoaffektivt syndrom, antisocial personlighetsstörning, emotionell instabil personlighetsstörning, posttraumatiskt stressyndrom och ångest. Återkommande psykoser förekom hos nio personer, framför allt hos kvinnor. Många i urvalet hade också neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, vidare var även påtaglig fysisk ohälsa vanlig.

Alla i urvalet hade skadligt bruk/beroende, framför allt av narkotika, oftast genom injektioner. Samtliga personer var aktuella hos vuxnenheten utifrån beroendeproblematik, tolv av dem var även aktuella hos enheten för ekonomiskt bistånd. Inga personer

hade aktualitet hos enheten för socialpsykiatri eller funktionsnedsättning. I tre stadsdelsförvaltningar förekom att ärenden handlades av en så kallad samsjuklighetshandläggare med dubbel kompetens gällande både skadligt bruk/beroende och socialpsykiatri. I dessa ärenden beviljades dock enligt dokumentationen endast insatser som rörde beroendeproblematiken.

Så gott som alla personer i urvalet hade fått många insatser från socialtjänsten tidigare, i form av olika öppenvårdsbehandlingar, drogfria respektive drogtoleranta stödboenden, och vård på hem för vård eller boende (HVB). Insatserna hade i de flesta fall avbrutits med anledning av upprepad skadegörelse, hot/våld, svår psykisk ohälsa eller återfall i missbruk. Två personer hade tidigare beviljats Bostad först vilket avslutats med anledning av massiva skador och störningar. Samtliga personer i urvalet hade bott på akutboenden under långa perioder. Det var vanligt med återkommande aggressivt, våldsam och beteende som yttrade sig genom verbalt och fysiskt våldsutövande mot andra boende/personal eller allvarlig skadegörelse på akutboendet. Tiden på akutboende präglades också för många personer i granskningen av att deras psykiska ohälsa periodvis blev betydligt sämre.

Personerna i urvalet ansökte framför allt om boendeinsatser. Flera i form av Bostad först vilket inte beviljades i något fall, som regel för att personerna inte bedömdes klara av insatsen. I nio av ärendena var planeringen under den granskade perioden att arbeta mot placering på stödboende. I resterande ärenden framkom ingen konkret planering annat än fortsatta bokningar på akutboende. I ett ärende ansökte en svårt psykossjuk person om boende via enheten för socialpsykiatri men fick avslag med hänvisning till att hen inte bedömdes ha något hjälpbehov gällande vardagsaktiviteter samt att hens narkotikabruk försämrade hens mående.

I flera fall var det tydligt att brukaren behövde mycket handfast stöd för att klara av att ta steg framåt i processen. I dokumentationen framkom att socialsekreteraren upprätthöll kontakten och erbjöd brukaren insatser. Det framkom dock sällan kontakter som tydligt handlade om renodlade motivationssamtal eller relationellt arbete i syfte att öka förtroendet i kontakten. I tio av ärendena fanns dock en vård- och stödsamordnare från USI-projektet som sökte upp, motiverade och gav stöd.

Gällande dokumentationen fanns som regel uppdaterade journaler men det saknades i många ärenden aktuella beslutsunderlag i form av utredningar, trots att personen varit aktuell för olika insatser - ibland under många år. I materialet återfanns också flera gånger LVM-anmälningar³ där både förhandsbedömningar och beslut att

³ Lag om Vård av Missbrukare i vissa fall

inte inleda utredning saknades. Handläggningen var generellt inriktad på att hantera den akuta boendesituationen samt andra mer eller mindre akuta situationer som ofta uppstod i ärendena.

Generellt framkom i dokumentationen att kvinnor tillfrågades och berättade om våldsutsatthet i högre grad än män. I de fall våldsutsatthet framkom försökte ansvarig socialsekreterare motivera till kontakt med ett relationsvårdsteam, utan framgång.

I dokumentationen var det ofta svårt att hitta information om brukaren hade barn eller inte. I de tre ärenden där brukaren var förälder levde hen inte med barnen. Det återfanns ingen information om anmälningar till en barn- och ungdomsenhet i dessa ärenden och föräldraskapet adresserades inte, men i alla tre ärenden fanns barnkonsekvensanalyser i den vuxnes utredning.

Fokusgrupp och intervjuer

För att komplettera ärendegranskningen genomfördes en fokusgrupp med medarbetare och chefer, en intervju med organisationen Convictus samt en intervju med chefer från Malmö stad.

I fokusgruppen lyfte flera deltagare att det för målgruppen i långvarig hemlöshet behövs fler boendeformer, framför allt med möjlighet till mer individanpassning efter brukarnas behov; till exempel boenden i mindre enheter, mycket struktur och dygnet runt-stöd. Det finns behov av boenden med psykiatrisk och medicinsk närvaro, omsorg och kompetens att hantera utåtagerande beteende så att brukarens möjlighet att kvarstanna ökar. Kvinnors särskilda utsatthet och behov behöver övervägas särskilt. Under fokusgruppen återkom flera gånger behovet av permanenta boendeformer med stöd då inte alla nödvändigtvis klarar av eller önskar bo självständigt i egen lägenhet. Kring Bostad först finns positiva erfarenheter men flera i fokusgruppen lyfte att ett så självständigt boende inte fungerar för de sjukaste brukarna som inte klarar att följa hyreslagen.

I diskussion om barnrättsperspektivet framförde fokusgruppen att barnets situation uppmärksammas genom anmälan till barn- och ungdomsenheten tidigt i förälderns kontakt med socialtjänsten. Målgruppen har sällan pågående kontakt med sina barn varför den vuxnes situation inte innebär en akut risk för barnet, men detta kan också medföra att vuxenhandläggaren inte löpande underrättar den eventuella barn- och ungdomsenheten om utvecklingen i förälderns situation.

Fokusgruppen lyfte återkommande svårigheter att få till fungerande vårdkontakter samt att det finns en brist på insatser från psykiatrin trots att kärnproblematiken hos målgruppen ofta handlar om psykisk sjukdom. Flera gånger under fokusgruppen framfördes en önskan

om insatsen ACT-team som arbetar tvärprofessionellt, uppsökande och utifrån målgruppens förutsättningar. Fokusgruppen framförde liknande svårigheter angående tillgång till samtida socialpsykiatriska insatser. Dels för att insatser med kompetens att hantera samsjukliga personer saknas men också utifrån otillgänglighet; en socialsekreterare berättade till exempel att socialpsykiatrin i hennes stadsdelsförvaltning kräver sex månaders drogfrihet för att de ska överväga en boendeplacering. Det blir också ofta svårt för personer med stora svårigheter men utan sjukdomsinsikt som inte klarar av de krav på underlag och diagnoser som ställs i och med en ansökan och utredning.

I fokusgruppen framkom en brist på likställighet i staden eftersom det inte finns insatser såsom boendestödjare, behandlingsassistenter, lokala case managers, träfflokaler och uppsökare vid alla stadsdelsförvaltningar. Om sådana resurser saknas innebär det, enligt flera deltagare, att socialsekreterare har svårt att ha utrymme att möta behoven hos brukarna. Fokusgruppen lyfte att målgruppen ofta kräver tid och mycket långsiktigt relationsskapande arbete vilket kan kräva mer utrymme än vad som finns.

Några exempel på hur nära och praktiskt stöd kan utformas beskrevs av fokusgruppen, bland annat finns i Enskede-Årsta-Vantör en uppsökande socialsekreterare på plats i Convictus verksamhet en dag i veckan vilket ger möjlighet att bygga förtroende och motivera till kontakt. I Farsta finns ett projekt med en digital lots som kan bistå med att öka brukarens digitala möjligheter, då den ökade digitaliseringen i samhället ofta innebär svårigheter för målgruppen. I Kungsholmen finns en mötesplats hos kyrkan, där handläggare från socialpsykiatrin, skadligt bruk/beroende och en behandlingsassistent löpande närvarar. Kungsholmen har också två behandlingsassistenter knutna till skadligt bruk/beroende-området som kan bidra med snabbt, flexibelt och handfast stöd efter biståndsbeslut.

I intervjun med föreningen Convictus framhölls erfarenheten att det relationsskapande arbetet ofta saknas hos socialtjänsten och att frånvaro av allians blir ett hinder för att personen ska upprätthålla den motivation och förtroende som behövs för att klara av att komma vidare i processen. Generellt behövs enligt Convictus mer motivationsarbete och tätt personligt stöd för att genomföra åtaganden samt att man involverar anhöriga i högre grad. Convictus ser att det fungerar när personen som ska hjälpa är beredd på att följa med överallt och är i ständig och tät kontakt med personerna och de professionella runtomkring. Gällande insatser ser Convictus att mer differentierade boenden behövs, till exempel för de utan skadligt bruk som inte klarar av att bo med personer med beroendeproblem. Convictus lyfte också vikten av systemiskt nätverksarbete; där olika aktörer arbetar i team för att ge

heltäckande stöd både vad gäller utredning, samordning och insatser.

Vid intervjun med Malmö stad framkom att Malmö stad satsat på att ge personer i långvarig hemlöshet med skadligt bruk/beroende och samtida psykisk sjukdom stöd genom boendeplacering i så kallade personkrets 3-boenden (pk3-boenden) inom ramen för Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Bland de boende finns även personer som inte bedömts tillhöra personkretsen enligt LSS utan istället beviljats boendet enligt socialtjänstlagen.

I pk3-boendena ställs inte krav på drogfrihet, nykterhet eller kontakt med regionen utan boendeplaceringen bygger helt på personens stödbehov. För personer med behov av att bo avskilt, exempelvis på grund av särskilt utåtagerande beteende, finns boenden i egenägda fastigheter i utkanten av staden och en mer avskalad miljö. Det finns också boenden i vanliga hyreshus, för de som klarar att med stöd följa hyreslagen.

Gemensamt för samtliga boenden är det återhämtningsinriktade förhållningssättet. Vid varje boendeenhet finns en stödpedagog som har ett utökat uppdrag att stödja arbetsgruppen i det återhämtningsinriktade arbetssättet. Målet är inte att personen ska kunna bo självständigt utan stöd. Istället sätts målen på individnivå med ett långt tidsperspektiv där förändring inte nödvändigtvis förutsätts. Medarbetarna lär känna personen och kan förfina det stöd som varje individ behöver för att förebygga/förhindra utåtagerande hotfullt beteende eller känna igen när personen försämras i sitt mående.

Cheferna berättade att med den trygghet som boendeplaceringen innebär för individen följer ofta också flera positiva bieffekter, såsom minskat missbruk och högre generell funktionsnivå. Ett viktigt redskap i detta är att boendet är anpassat efter de boendes funktionsnivå snarare än att personen måste anpassa sig och klara av boendets krav. Ett exempel på detta är en boende som tidigare hade orsakat kostsamma vattenskador på grund av sin psykiska sjukdom varför pk3-boendet byggde in vattenledningarna. En annan boende hade på grund av sin psykiska sjukdom åtskilliga gånger orsakat stora skador i väggarna, dennes lägenhet kläddes i metallplåt innanför gipsväggarna vilket möjliggjorde att för den boende att kunna bo kvar. Eftersom boendet är personernas hem är det till skillnad från andra typer av placeringar en självklarhet att boendet finns kvar, till exempel efter en vistelse på behandlingshem eller inom rättspsykiatri.

Socialtjänstinspektörernas analys

Nedan följer en analys utifrån de kvalitetsområden som ingår i Socialstyrelsens och SKR:s definition av god kvalitet inom socialtjänsten samt en jämställdhetsanalys av resultatet.

Trygghet och säkerhet

Dokumentationen i de granskade ärendena var i regel tydlig och möjliggjorde uppföljning av ärendets gång. Dock finns anledning att generellt följa upp rättssäkerheten i handläggningen, då det ofta saknades utredningar och beslut, både avseende exempelvis avslag men också beslut rörande inkomna LVM-anmälningar.

Självbestämmande och integritet

Handläggningen i de granskade ärendena visade generellt respekt för de enskildas integritet och självbestämmanderätt. I dokumentationen framkom att socialsekreteraren upprätthöll kontakten och erbjöd brukaren insatser. Det var dock tydligt i dokumentationen att brukarna i målgruppen ofta hade behövt mer tät och stödjande kontakt eftersom deras svårigheter var så omfattande. I granskningen beskrev samtliga sakkunniga att målgruppen behöver mycket tid, relationellt arbete och flexibilitet vid ett öppet motivationsfönster men det framkom i fokusgruppen att socialsekreterare inte nödvändigtvis har utrymme för detta.

Tillgänglighet

Både fokusgruppen och resultatet från ärendegranskningen indikerar tydligt att målgruppen samsjukliga i hemlöshet med särskilt komplexa behov behöver mer individualiserade boendelösningar än vad som finns tillgängligt i ordinarie insatser. Många personer i granskningens målgrupp kommer sannolikt behöva varaktigt stöd, troligen resten av livet, där utveckling och målsättning ses utifrån ett långsiktigt återhämtningsperspektiv och där självständighet förstås utifrån personens förutsättningar. I socialtjänstens individomsorg för personer med beroende ligger stort fokus på behandling, utveckling och resultat i form av drogfrihet/nykterhet, ökad funktionsnivå och att brukaren kan komma vidare till nästa nivå av självständighet. Detta beskrevs av socialsekreterare i fokusgruppen som en tydlig förväntan inom ramen för deras uppdrag. I granskningen framhöll samtidigt sakkunniga att stödbehoven för granskningens målgrupp snarare är varaktiga och att en kvarboendeprincip kan behöva råda där boendet betraktas som personens egna hem.

Helhetssyn och samordning

I både fokusgruppen och ärendegranskningen framkom att det finns

stora utmaningar i samverkan med psykiatrin och att brukarna i målgruppen inte alltid får de vårdinsatser de bedöms behöva. Eftersom målgruppens huvudproblematik ofta är psykisk sjukdom innebär detta att förutsättningarna för att lyckas med socialtjänstens insatser påverkas negativt. I fokusgruppen uttrycktes från flera håll önskemål om en mer närvarande psykiatri i befintliga boenden men också genom gemensamt drivna boendeformer. Ett annat önskemål som både fokusgruppen och sakkunniga framhöll var kraftigt utökad samverkan med regionen i form av intensiv case management, specifikt ACT-team, vilket det också finns stöd för i forskning.⁴

Samsjuklighetshandläggarnas utredningar bidrog tydligt till ökad helhetssyn, då de regelmässigt innefattade mer information om personens psykiatriska behov, tidigare psykiatriska insatser och konkreta kartläggningar gällande personens funktionsnivå jämfört med traditionella utredningar inom skadligt bruk/beroende. Samsjuklighetshandläggarna hade vidare, enligt vad som framkom i dokumentationen, ofta en samordnande roll med tätare kontakter med personen än i traditionell handläggning. Funktionen finns dock inte vid samtliga stadsdelsförvaltningar vilket utifrån målgruppens behov av helhetsperspektiv, anpassningar och intensiv handläggning kan ses som ett utvecklingsområde när det gäller likställighet.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

I många av de granskade ärendena hade brukaren kontakt med samordnare från USI-projektet.⁵ USI-samordnaren arbetar på uppdrag av brukaren och är i högre grad än socialsekreteraren på plats där brukaren befinner sig. Samordnarna har därmed möjlighet till tätare och mer flexibel kontakt med brukarna än vad socialsekreterarna generellt har, varför USI-samordnaren är en uppenbar resurs för att nå, motivera och stödja brukaren i processen framåt.

Socialförvaltningen har under 2025 haft i uppdrag att utreda behovet av boendeformer för målgruppen samsjukliga.⁶ Utifrån vad

⁴ SBU (2018) *Insatser för att minska hemlöshet för personer med missbruk, beroende och psykisk ohälsa*

⁵ USI – Utökade StödInsatser på akutboende. Målgruppen är personer som bott på akutboende, antingen genom många korta beslut om 1–3 nätter eller sammanhållet i över tre månaders tid. Målet är att personen ska komma vidare till ett annat boende och samordnaren stöttar personen i det hen behöver för att göra det, t.ex. följa med på besöken till handläggare, förbereda möten, förklara hur systemet fungerar, följa med till sjukvården eller hjälpa till att göra ett id-kort.

³ Socialförvaltningen (2023) *PM: Samsjuklighet – Rapportering av budgetuppdrag 2023* samt Stockholms stads budget 2025

⁶ Ibid.

som framkommit i granskningen har det funnits skäl att inom ramen för denna utredning⁷ undersöka om målgruppens behov kan mötas genom liknande lösningar som Malmö stad har utvecklat. Dessa kännetecknas av individualiserade anpassningar, bemanning med kompetens för att arbeta med komplext samsjukliga, differentierade boendetyper och långsiktigt kvarboende med tolerans för både psykiatriska symtom och skadligt bruk/beroende.

Mot bakgrund av utredningen om boendeformer för samsjuklighet⁸ ska Socialförvaltningen under 2026 fortsätta att utreda frågan om boende för personer med komplex samsjuklighet. Detta eftersom frågeställningen är komplex och omfattar boendeformer som staden i dagsläget inte erbjuder.

I kombination med tidigare nämnda behov av att utveckla ACT-team skulle fler vägar fram för målgruppen kunna öppnas upp.

Barnrättsanalys

Barnkonsekvensanalyser fanns i de utredningar som rörde personer som hade barn men samtidigt saknades ofta information om huruvida brukaren hade barn eller inte och anmälningar till barn- och ungdomsenhet eller samverkan återfanns inte när det fanns barn med i bilden. I fokusgruppen framhölls att det *finns* vetskap om eventuella barn och att anmälningar görs när ett ärende aktualiseras. Att barn uppmärksammas i handläggningen av vuxenärenden behöver dock säkerställas systematiskt, till exempel genom att tydliggöra rutiner för när en barnavårdsanmälan ska göras.

Jämställdhetsanalys

Resultaten på samtliga granskningsfrågor har analyserats uppdelat på kön för att på så sätt kunna hitta eventuella omotiverade skillnader mellan handläggningen av kvinnors respektive mäns ärenden. Med utgångspunkt i ett så litet urval går det inte att dra några egentliga slutsatser kring eventuella skillnader mellan könen i populationen i sin helhet. Däremot framkom i de 16 granskade ärendena att kvinnorna hade svårare psykisk ohälsa vilket går i linje med den senaste hemlöshetskartläggningen.⁹ Kvinnors särskilda utsatthet lyftes även återkommande i fokusgruppen, och att all bedömning och planering behöver innefatta analys kring denna.

⁷ Socialförvaltningen (2025) *Förutsättningar för boende för personer med samsjuklighet, äldre i hemlöshet och stödboende för kvinnor*.

⁸ Ibid.

⁹ Socialförvaltningen (2025) *Personer som lever i hemlöshet i Stockholms stad 25 - 26 september 2024*.

Mycket långvarigt ekonomiskt bistånd vid arbetslöshet

Granskningstemat valdes utifrån behov av att öka kunskapen om personer som under lång tid erhållit försörjningsstöd, där arbetslöshet utgjort det primära hindret för egen försörjning. Arbetet med ekonomiskt bistånd har två uppdrag: att stödja människor i att uppnå självförsörjning och att pröva rätten till ekonomiskt bistånd. Granskningen har främst fokuserat på det första uppdraget.

Granskningen omfattade enheterna för ekonomiskt bistånd i stadsdelsförvaltningarna Bromma och Hässelby-Vällingby. Underlaget bestod av 16 individärenden som varit aktuella under minst fem år. Totalt identifierades 28 ärenden som uppfyllde kriterierna, varav 16 valdes ut för fördjupad granskning. I Bromma inkluderades samtliga 8 ärenden, medan 8 av 20 ärenden i Hässelby-Vällingby strategiskt valdes för att spegla variation i kön och hushållssammansättning. Urvalet omfattar mer än hälften av målgruppen med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd inom de granskade stadsdelsförvaltningarna, men det begränsade antalet innebär att enskilda avvikelser kan påverka resultat och slutsatser. Granskningen drar inte generella slutsatser om hela populationen utan fokuserar på centrala delar av handläggningen i de 16 granskade ärendena.

För att fördjupa förståelsen genomfördes dialogmöten med representanter från de två stadsdelsförvaltningarna samt intervjuer med brukarorganisationen Equal, Klara Hussénus fil.dr. och post doc.-forskare i socialt arbete, samt representanter från projekten Stockholmskraften¹⁰ och FFIA¹¹ i Göteborg. Syftet var att stärka brukarperspektivet, bredda förståelsen av olika synsätt och identifiera framgångsrika arbetssätt.

Granskningsresultat

Målgruppen kännetecknas av en komplex problematik där varje ärende påverkades av mellan tre och nio samverkande och bakomliggande orsaker, vilka tillsammans utgjorde försörjningshindret. Den främsta gemensamma nämnaren var sjukdom eller ohälsa, både fysisk och psykisk, såsom kroniska mag- och tarmproblem, rygg- och ledproblem, lungsjukdomar, ångest, depression, PTSD eller utmattningssyndrom. Funktionsnedsättningar och kognitiva svårigheter, inklusive neuropsykiatriska tillstånd, påverkade förmågan att följa

¹⁰ Stockholmskraften är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Stockholms stad och Samordningsförbundet som tar avstamp i BIP. Projektet pågår under år 2024–2027.

¹¹ FFIA står för Fler föräldrar i Arbeta och är ett projekt i Göteborgs stad där insatsen och arbetssätt utgår från hela familjens behov.

instruktioner, planera vardagen och hantera ekonomi. Andra återkommande faktorer var skuldproblem, instabil boendesituation, bristande socialt nätverk, låg utbildningsnivå och språksvårigheter, vilket begränsade möjligheten att tillgodogöra sig insatser och kommunicera med myndigheter. För ensamstående mödrar påverkade familjesituationen deltagandet i arbetsrelaterade aktiviteter, och i ett mindre antal ärenden förekom en historik av långvarig utsatthet för våld i nära relationer. Alkohol- och narkotikarelaterade problem förekom endast sporadiskt. Gemensamt för ärendena var att problematiken fördjupades över tid, vilket innebar att nya utmaningar tillkom eller att befintliga problem förstärktes.

Samtliga personer deltog i flera arbetsmarknadsinsatser, ofta upprepade gånger, såsom arbetsträning, praktik, arbetsförberedande kurser och SFI. Insatserna gav väldigt begränsad progression mot reguljära arbeten, och i de flesta fall syntes avståndet till arbetsmarknaden istället öka över tid.

Granskningen visar att insatserna i varierande grad motsvarat individens behov av anpassning. Anpassningar har gjorts i första hand vid tydliga behov, till exempel fysiska begränsningar eller neuropsykiatriska diagnoser, och har omfattat bland annat arbetsträning med stöd samt placeringar på mindre krävande arbetsplatser. Arbetsmarknadsinsatserna har ofta kombinerats med krav på redovisning av sökta jobb, vilket främst fungerat som kontrollåtgärd och helt saknat positiva effekter. Även personer som följt planeringarna utan avvikelser har inte etablerats på arbetsmarknaden, vilket också tyder på strukturella hinder.

Personer har växlat mellan perioder inom och utanför jobb- och utvecklingsgarantin, vilket lett till skiftande huvudansvar mellan Arbetsförmedlingen och kommunen. Övergångarna har sällan resulterat i en sammanhållen planering; insatser har ofta avbrutits eller behövt startas om istället för att bygga vidare på varandra. Längre passiva perioder mellan aktiviteter har ofta uppstått, då planeringen främst varit inriktad på arbetssökande.

Samordningen med andra myndigheter, särskilt hälso- och sjukvården, har varit utmanande. Inte sällan saknas medicinska underlag, vilket inneburit att den centrala frågan om individens arbetsförmåga förblivit obesvarad och att ett hälso- och återhämtningsinriktat perspektiv ofta uteblivit. Arbetsförmågebedömningar har genomförts mer sällan än behovet motiverat, och planeringen har ofta varit strikt arbetsfokuserad trots behov av parallellt stöd med fokus på hälsa, återhämtning eller social problematik.

Granskningen visar att initiala bedömningar i de flesta ärenden dokumenterades enligt stadens riktlinjer, men förändringsplaner saknades ofta eller uppdaterades endast cirka en gång per år, istället för de rekommenderade var tredje–fjärde månad.

Förändringsplanerna var inte sällan alltför kortfattade eller upprepande, varpå individens aktuella situation var svår att överblicka. När förändringsplaner genomfördes med kvalitet, vilket särskilt visades genom trepartsmöten, gav de tydligare ansvarsfördelning och bättre stöd i ärendena.

Fördjupade utredningar, som enligt stadens riktlinjer ska genomföras efter cirka tio månaders bistånd, förekom mycket sällan i de granskade ärendena. Detta ledde till att beslut ofta baserades på begränsad information och att krav och bedömningar inte alltid överensstämde med individens faktiska situation. Ärendena var sällan aktuella på andra enheter inom socialtjänsten, även om det ibland förekom under kortare perioder.

Granskningen visar att den enskilde i genomsnitt träffar sin handläggare för fysiskt besök endast en gång per år, och att huvudhandläggare ofta byts ut med samma frekvens. Vid dessa tillfällen behöver den enskilde presentera sin situation på nytt och upprätta en ny förändringsplan. Telefonkontakter och avstämningar med andra aktörer kan delvis kompensera, men omfattningen varierar mellan ärenden och sker oftast i samband med den månatliga prövningen av försörjningsstöd. Handläggningen präglas därför i hög grad av dessa månatliga bedömningar, och ärendenas utveckling följs främst vid dessa tillfällen snarare än genom regelbundet uppdaterade förändringsplaner. I enstaka fall genomförs mer djupgående, förändringsinriktade och kartläggande samtal, ofta beroende på handläggarens förmåga att kombinera administrativa krav med förändringsarbete.

Granskningen visar att personerna ofta är motiverade i början och bedömer sina möjligheter att komma ut i arbete som höga. Med tiden sjunker dessa skattningar, samtidigt som sociala och hälsorelaterade utmaningar kvarstår eller förvärras. Många ärenden är återkommande och insatser upprepas utan tydlig effekt, vilket leder till minskad tilltro till arbetsmarknadsinsatserna. I vissa ärenden framgår bristande motivation hos den enskilde, men bakomliggande orsaker analyseras sällan, och strukturerat motivationsarbete dokumenteras alltför sällan.

Granskningen visar att barns situation i regel kartläggs vid initiala bedömningar, men att uppföljning av barns situation inte görs trots långvarigheten inom ekonomiskt bistånd. Hembesök, som enligt riktlinjerna är centrala vid långvarigt bistånd, förekommer nästan inte alls sett till de granskade ärendena. Sommarlovspeng har beviljats i majoritet av familjer, och föräldrar ges oftast ledighet

från insatser för att möjliggöra rekreation för barnen under sommarloven. Barnkonsekvensanalyser dokumenteras främst i avslagsbeslut, men dokumenterade kompensatoriska åtgärder saknas ofta, även om familjer beviljas bistånd för mat och hyra utan att det motiverats i journal. Barn bär generellt inte ansvar för hushållets ekonomi, men i enstaka fall kan äldre barn ha medverkat vid möten eller hjälpt föräldern med kontakter med handläggaren, vilket kan ha skapat oro eller känsla av ansvar. Samverkan med barn- och ungdomsenheten eller relationsvårdsteamet är begränsad i dokumentationen, och det framgår sällan om barn fått stöd från andra instanser eller om deras behov följs upp i ärendena.

Dialogmöte och intervjuer

Dialogmöten med medarbetare från de granskade stadsdelsförvaltningarna visar att målgruppen för ekonomiskt bistånd blivit alltmer komplex, med långvariga och sammansatta behov. Motivation och arbetsförmåga varierar över tid, och många personer saknar sjukdomsinsikt eller förmåga att själva navigera i samhällssystemet. Standardiserade insatser från Arbetsförmedlingen och jobbtorgen upplevs ofta otillräckliga och svåra att anpassa till långsiktigt stödbehov, vilket medför att insatser för målgruppen med komplexa behov inte leder till varaktig förändring. Personalomsättning, tidsbrist och splittrat ansvar mellan olika myndigheter begränsar möjligheterna till kontinuerligt och relationsbaserat förändringsarbete. Samtidigt framhölls att mycket av det arbete som faktiskt utförs blir osynligt i dokumentationen på grund av begränsad tid och ökade administrativa krav. Projekt som Stockholmskraften¹² visar på att multikompetenta team och samordnade insatser kan skapa bättre resultat, ökad trygghet och högre motivation hos deltagarna. Projektet fokuserar de resurser som krävs för att jobba förändringsinriktat sett till målgruppen.

Medarbetare lyfter att arbetet med barnperspektivet har förstärkts under åren. Hässelby–Vällingby stadsdelsförvaltning har månadsvisa skrivarstuga med fokus på barnkonsekvensanalyser för ökad kvalitet och rättssäkerhet. De arbetar också utifrån projektet OKR¹³ som särskilt fokuserar månatliga fysiska besök med föräldrar. Arbetssättet har lett till bättre stöd till familjer, ökad delaktighet och samarbetsvilja samt förbättrade möjligheter för föräldrar att nå självförsörjning.

¹² Stockholmskraften är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Stockholms stad och Samordningsförbundet som tar avstamp i BIP. Projektet pågår under år 2024 - 2027.

¹³ OKR står för Objective Key Result och är ett projekt som intensifierar handläggningen med föräldrar i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning.

Intervjuer med brukarorganisationen Equal och Klara Hussénus fil.dr. och forskare bekräftar behovet av långsiktigt, samordnat och individanpassat stöd. Insatser som tar hänsyn till individens hälsa, sociala relationer, arbetslivsstöd och praktiskt stöd främjar progression mot egen försörjning, medan upprepade arbetsförberedande aktiviteter kan skapa stress och uppgivenhet. Stödet bör utformas med respekt för individens begränsningar, värna självbestämmande och skapa trygghet.”

Projekt som Stockholmskraften¹⁴ i Stockholm och FFIA¹⁵ i Göteborg illustrerar framgångsrika arbetssätt, som tar avstamp i BIP¹⁶. De bygger på ett teambaserat och integrerat arbetssätt som utgår från helhetssyn och hela individens eller familjens faktiska situation och behov. Genom nära samarbete mellan handläggare, arbetskonsulenter och andra huvudmän, systematisk kartläggning av individens och familjens behov samt individanpassade insatser skapas ökad motivation, långsiktiga resultat för den enskilde och förbättrade uppväxtvillkor för barnen.

Socialtjänstinspektörernas analys

Nedan följer en analys av granskningsresultatet utifrån de kvalitetsområden SKR och Socialstyrelsen tagit fram samt en jämställdhetsanalys.

Trygghet och säkerhet

Granskningen visar att dokumentationen generellt respekterar individens integritet och möjliggör uppföljning, men kvaliteten varierar mellan ärenden och handläggningsperioder. Närmare och mer intensiv handläggning ger bättre förståelse för individens situation och bidrar till tydligare framsteg, vilket syns både i ordinarie handläggning och när ärenden aktualiserats inom pågående projekt Stockholmskraften¹⁷. Fördjupade utredningar bör göras i större utsträckning och initieras senast vid 10 månaders aktualisering vilket är enligt stadens riktlinjer, för att insatserna ska utgå från individens faktiska förutsättningar och tajma tidsfönster

¹⁴ Stockholmskraften är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Stockholms stad och Samordningsförbundet som tar avstamp i BIP. Projektet pågår under år 2024 - 2027.

¹⁵ FFIA står för Fler föräldrar i Arbete och är ett projekt i Göteborgs stad där insatsen och arbetssätt utgår från hela familjens behov

¹⁶ BIP står för Beskæftigelses Indikator Projekt, en dansk studie som mäter progression hos personer med komplexa behov för att förstå vad som hjälper dem vidare till arbete eller studier.

¹⁷ Ibid

för motivation. Motivation hos målgruppen urholkas över tid varpå tidsfönster för motivation är viktigt att fånga upp¹⁸.

Variationer i planering och bedömningar som inte grundats på målgruppens faktiska livsförhållanden har synliggjorts vilket påverkar förutsägbarheten för den enskilde. En mer sammanhållen och konsekvent handläggning, med systematiska överlämningar vid handlägggarbyten kan stärka kontinuitet, förutsägbarhet och kvalitet i insatserna.

Självbestämmande och integritet

Handläggningen i de granskade ärendena visade generellt respekt för de enskildas integritet och självbestämmanderätt. Granskningen visar att autonomi och självständighet är viktiga drivkrafter hos målgruppen och framträder särskilt i början av aktualisering för att sedan avta. Det görs individuella anpassningar för den enskilde men effekterna begränsas av standardiserade insatser som inte möter upp komplex problematik. För att förebygga långvarigt bistånd behöver planeringen vara individanpassad, ge den enskilde verkligt inflytande och anpassas utifrån personliga förutsättningar, vilket kan skapa långsiktiga, positiva förändringar. En annan förutsättning som krävs är att det sker ett mer teambaserat och integrerat arbete där fler kompetenser och huvudmän bidrar i arbetet, vilket i sin tur bidrar till att individens delaktighet möjliggörs och därmed ges också individen reell möjlighet att påverka sin situation.

Tillgänglighet

Granskningen visar att tillgängligheten påverkas av flera faktorer och att den kan behöva utvecklas sett till målgruppens komplexa behov. Fysiska möten mellan handläggare på ekonomiskt bistånd och den enskilde sker i genomsnitt endast en gång per år. Telefonkontakt, epost och digitala möten kompenserar till viss del för behovet av kontinuitet men är inte tillräckligt sett till målgruppens behov. Granskningen säger inget om hur målgruppens kontakter sker med jobbtorgen, men det går att förutsätta att kontakten med jobbtorgen inom ramen för insatser är betydligt tätare.

Tolk används i stort när det är behövligt vilket stärker tillgängligheten. Det framgår av granskningen att krav och villkor kan bli otydliga för personer med komplexa behov, särskilt för personer med språksvårigheter eller funktionsnedsättningar. Detta påverkar både delaktighet och möjligheten till träffsäkra insatser. Genom anpassad kommunikation kan kontakten med socialtjänsten

¹⁸ Socialstyrelsen (2021) Ekonomiskt bistånd. Handbok för socialtjänsten.

och andra aktörer, som hälso- och sjukvården, bli mer tillgänglig och effektiv.

Helhetssyn och samordning

Granskningen visar att mycket långvariga ärenden inom ekonomiskt bistånd ofta präglas av komplexa sociala problem och ohälsa vilket kräver samordning. Både ärendegranskningen, dialogmöte och intervjun med brukarorganisation visar att dagens samordning är utmanande, vilket påverkar helhetssyn och möjligheten till adekvata parallella insatser. Förutsättningarna för mer individanpassade insatser var begränsade. Samordnad individuell plan (SIP) som verktyg används i väldigt begränsad utsträckning vilket delvis beror på svårigheten att få till dessa möten med de aktörer som behövs, så som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm. Samordningen försvåras också av avsaknaden av fördjupade utredningar vilket är en grund för helhetssyn i komplexa ärenden. Erfarenheter från projektet Stockholmskraften¹⁹ visar att tvärprofessionella team med intensiv och individanpassad samordning kan öka motivationen både hos den enskilde och handläggaren. Samtidigt främjas kollegialt lärande och effektivare resursanvändning, vilket igen understryker behovet av att BIP²⁰ förankras som arbetssätt för målgruppen. Detta arbetssätt skapar förutsättningar för reell förändring hos individen och möjliggör utveckling mot egen försörjning. Det ligger i linje med den nya socialtjänstlagen och stärker möjligheterna till ett sammanhållet och hållbart stöd.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Granskningen visar att IB²¹ och FIA²² kan bidra till en kvalitativ kartläggning av behov och resurser om de utförs med kvalitet och regelbundenhet enligt stadens riktlinjer. Sett till målgruppen sker uppföljningar för sällan för att det ska bli effektivt och det saknas inte sällan fördjupade utredningar vilket bidrar till planeringar som inte vilar på en helhetssyn. Genom att kombinera kunskapsbaserade

¹⁹ Stockholmskraften är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Stockholms stad och Samordningsförbundet som tar avstamp i BIP. Projektet pågår under år 2024–2027.

²⁰ BIP står för **Beskæftigelses Indikator Projekt**, en dansk studie som mäter progression hos personer med komplexa behov för att förstå vad som hjälper dem vidare till arbete eller studier.

²¹ Initial bedömning, Stockholms stad eget bedömningsinstrument för handläggning inom ekonomiskt bistånd.

²² Förutsättningar inför arbete, Socialstyrelsens bedömningsinstrument för fördjupad utredning vid handläggning av ekonomiskt bistånd.

metoder med nära stöd från handläggare kan insatserna bli både relevanta och långsiktigt effektiva. Att arbeta målinriktat och kunskapsbaserat med denna målgrupp är att fortsatt utveckla och implementera metoden utifrån BIP²³. Projekt Stockholmskraften utgör exempel på implementering av BIP i rapporten, men implementering av BIP som metod är också ett arbete som pågår utanför projektet i olika utsträckning i Stockholmsstads stadsdelsförvaltningar.

Barnrättsanalys

Granskningen visar att barnrättsperspektivet kan stärkas och tillämpas mer konsekvent för barn som är hemmavarande i mycket långvariga ärenden inom ekonomiskt bistånd. Regelbundna kartläggningar och fler hembesök enligt Stockholms stads stödmaterial för tillämpning av barnrättsperspektivet skulle ge bättre insyn i barns behov och öka möjligheten till att säkerställa goda levnadsvillkor, skolgång, fritidsaktiviteter, hälsa och trygghet. Barnkonsekvensanalys används i allt större utsträckning, men komplettering med individuella bedömningar och systematiskt säkerställd delaktighet behövs för att barnets bästa ska vägas in i beslutsfattandet på ett strukturerat och rättssäkert sätt.

Att göra barn delaktiga behöver anpassas efter ålder, mognad och förståelse, och delaktigheten bör säkerställas i större utsträckning, både direkt till barnet när det är lämpligt och via föräldrar. Pågående metoder och projekt som skrivarstugor²⁴ och OKR²⁵ vilka båda är initiativ inom Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, visar på aktivt arbete för att stärka barnrättsperspektivet. Vidare kan Stockholms stad inspireras av projektet FFIA²⁶ i Göteborg som visar att ett helhetsfokus på familjens behov kan bidra till tryggare uppväxtvillkor och stödja barns långsiktiga möjligheter.

Jämställdhetsanalys

Analysen av de granskade ärendena visar att kvinnor med långvarigt ekonomiskt bistånd ofta är ensamstående med ansvar för minderåriga barn och att deras situation påverkas av faktorer som begränsade språkkunskaper, frånvaro av gymnasieutbildning, fysisk och psykisk ohälsa samt begränsad arbetslivserfarenhet. Även om

²³ Ibid.

²⁴ Skrivarstuga innebär att enheten varje månad tar tillfälle att tillsammans lära av varandra för att skriva barnkonsekvensanalyser.

²⁵ Objective Key Result, målinriktat och strukturerat arbetssätt som används i ett intensifierat arbete med föräldrar.

²⁶ Fler föräldrar i arbete, projekt i Göteborg som arbetar behovsorienterat sett till hela familjens behov för föräldrar att komma ut i arbete.

arbetsmarknadsinsatser och språkstudier erbjuds i liknande omfattning för kvinnor och män, tar insatserna inte alltid hänsyn till omsorgsansvar och hela familjens behov.

Granskningen visar potential att utveckla handläggningen genom att systematiskt beakta könsspecifika behov och särskilt stödja ensamstående kvinnor med barn. Ett strukturerat och proaktivt arbetssätt kan stärka kvinnors möjligheter till självförsörjning och bidra till förbättrade uppväxtvillkor för barnen.

Uppföljning av 2024 års kvalitetsgranskningar

Uppföljning av 2024 års kvalitetsgranskningar

Under 2025 har uppföljning av föregående års granskningar genomförts via skriftliga uppföljningsformulär. Nedan följer sammanfattningar av hur stadsdelsförvaltningarna själva formulerat utvecklingsarbetet vid de granskade enheterna.

Uppföljning av Förhandsbedömningar Barn 0–12 år

Bromma stadsdelsförvaltning har under 2025 arbetat systematiskt med att utveckla förhandsbedömningarna med särskilt fokus på barns delaktighet. Ett verksamhetsmål har varit att öka barns delaktighet i både förhandsbedömningar och utredningar, vilket följs upp genom en statistikflik som socialsekreterarna fyller i för varje ärende. I ärenden där utredning inte inleds läggs särskild vikt vid att barnet ändå görs delaktigt. Därutöver har mottagningsenheten säkerställt att tidigare aktualitet avseende barnet alltid beaktas genom att socialsekreterarna systematiskt går igenom och dokumenterar väsentlig information från tidigare utredningar och förhandsbedömningar. Samverkan med förskolor och skolor har också stärkts, vilket har lett till ett ökat antal anmälningmöten.

Förvaltningen har även ökat frekvensen av fysiska möten, och majoriteten av förhandsbedömningarna inkluderar numera besök med berörda familjer. Vid ärenden med allvarlig oro där utredning inleds omedelbart informeras vårdnadshavare initialt per telefon och kallas därefter till ett fysiskt möte. Kvalitet och rättssäkerhet är prioriterade områden och följs upp genom egenkontroller för att säkerställa att förhandsbedömningar och utredningar genomförs inom lagstadgad tid, varav två genomförts under 2025. Samverkan är ett prioriterat område där område barn och unga under 2025 har utvecklat både intern och extern samverkan genom uppdaterade

samverkansrutiner och ökad samhandläggning, bland annat via en gemensam samhandläggningsgrupp med område vuxen.

Mottagningsenheten har samtidigt stärkt samverkan med andra enheter, såsom vräkningsförebyggande arbete och RVT, samt arbetat för att säkerställa tidigt stöd genom lotsning till rätt instans och icke biståndsbedömda insatser. Även framåt kommer Bromma utveckla och prioritera kvalitet, rättssäkerhet och barns delaktighet inom område barn och unga. Under våren 2026 stärker mottagningsenheten samverkan med förskolor, öppna förskolor, BVC och BMM genom utsedda kontaktpersoner och nya föräldrarådgivare på enheten för mottagning. Rekrytering pågår till en socialsekreterartjänst med fokus på skolsamverkan och SIP för förebyggande stöd och lotsning till rätt insatser. Enheten deltar även i kompetenshöjande utbildningar så som BRA-samtal och Coping för att förbättra stöd och rådgivning till barn och familjer.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltnings mottagningsenhet har utifrån granskningsresultatet valt att prioritera två områden: fler barnsamtal och ökad medverkan från andra enheter vid familjemöten. För att uppnå detta kategoriserar chefen numera ärenden vid tilldelning och föreslår mötestyp samt vilka enheter som ska bjudas in, vilket möjliggör fler fysiska möten och barnsamtal i ett tidigt skede. Arbetssättet har också förstärkt samverkan med andra enheter, exempelvis familjerätten vid samarbetssvårigheter och vuxenenheten vid oro för missbruk. Dokumentation av erbjudna barnsamtal har förtydligats, även när samtal inte genomförs, vilket stärker rättssäkerheten och synliggör barnets inställning. Effekten på antalet barnsamtal behöver dock ses i relation till ökat antal anmälningar och arbetsbelastning, där barn med hög eller akut oro prioriteras. Enskede-Årsta-Vantör kommer fortsatt följa upp det utvecklade arbetssättet för att säkerställa barns delaktighet, tidiga fysiska möten och samverkan. Framåt fokuserar utvecklingsarbetet på att vidareutveckla barnsamtal och dokumentation, upprätthålla tidig kategorisering och mötesplanering samt stärka samverkan med övriga enheter, med målet att säkerställa en rättssäker och barncentrerad förhandsbedömning.

Farsta stadsdelsförvaltning har under 2025 arbetat systematiskt med att stärka barns delaktighet. Mottagningsenheten har följt upp barns delaktighet i närmare 200 förhandsbedömningar under 2025 och kan visa på en tydlig ökning jämfört med 2024, där andelen barn som varit delaktiga och fått återkoppling har fördubblats. Analyser av utebliven delaktighet har genomförts och bedömts vara på i huvudsak relevanta skäl. Mottagningsenheten har även genomfört en brukarundersökning som visar genomgående goda resultat avseende delaktighet, återkoppling och bemötande hos både barn och vårdnadshavare. Utifrån resultaten har förslag på nya

arbetssätt tagits fram för att ytterligare stärka barns delaktighet, vilka ska användas och fortsatt vidareutvecklas under 2026. Arbetet har även omfattat kompetenshöjande insatser, bland annat inom NPF samt HBTQ, med fokus på bemötande och delaktighet. Framåt kommer Farsta, inom hela området barn och unga, att fortsätta utvecklingsarbetet med förhandsbedömningar genom förstärkt samverkan vid anmälningar, särskilt med förskolor. Arbetet omfattar även ökad och tydligare återkoppling till anmälare, stärkt dokumentation av skydds- och förhandsbedömningar samt ett fortsatt fokus på helhetssyn i bedömningarna

Arbetet kommer även att inriktas på att ytterligare utveckla barns och ungas delaktighet, särskilt för ungdomar, genom fler anpassade arbetssätt såsom digitala möten samt utvecklad information och återkoppling via olika kommunikationsformer.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning har utifrån resultatet fokuserat på barns delaktighet och rättssäkerhet, bland annat genom kompetensutveckling i barnsamtal och uppföljning av tidsramen för förhandsbedömningar. Arbetet har inkluderat att i större utsträckning kalla familjer inklusive barnet till fysiska besök. Hägersten- Älvsjö sdf planerar även att implementera iRisk för att stärka bedömningarna, tydliggöra barnets perspektiv och öka barnets delaktighet. De har även utökat mottaget med ytterligare en gruppleddare och arbetar för att på sikt kunna öka bemanningen ytterligare. Framöver planerar Hägersten-Älvsjö att utveckla samverkan med öppenvården för att lotsa fler familjer direkt till insats.

Järva stadsdelsförvaltning har utökat den systematiska egenkontrollen med frågor kopplade till granskningsresultatet. Under 2025 har enheten löpande arbetat med flera förbättringsområden, såsom anmälningsmöten med förskola, skola och region samt med barns delaktighet och samtal med barn. Enheten har även utvecklat samverkansrutiner med första linjens fältsekreterare och föräldrarådgivare för att öka lotsning till fortsatt stöd. Järva har också arbetat med ärenden med hög oro där utredning inte inletts genom att införa struktur för socialsekreterare att dra ärenden och regelbundna avstämningar med arbetsledare. Genom gemensamma dagliga ärendehandlingar diskuteras bedömning och äreneriktning både med arbetsledare och kollegor. Socialsekreterare har även en timmes Signs of Safety-utvecklingstid per vecka för stöd i komplexa förhandsbedömningar. Enheten har också arbetat med tydligare dokumentation av bedömningar, kontakter och underlag som ligger till grund för beslut om att inte inleda utredning, samt har två barnombud som bevakar och uppmärksammar utvecklingsarbete kopplat till barnrättsperspektivet. Järva kommer, med utgångspunkt i resultat från systematiska egenkontroller och kollegiala granskningar samt

identifierade förbättringsområden, att fortsätta arbeta årligen med tematiska fokusområden för att utveckla förhandsbedömningarna. Enheten har lagt upp en tydlig struktur för utvecklingsarbetet med fokus på bemötande av klienter och information om orosanmälan och beslut till barn och vårdnadshavare. Arbetet omfattar även samtal med barn samt anmälningmöten för förbättrad samverkan. Arbetet omfattar även det utökade icke biståndsbedömda stödet i stadsdelen och att lotsa familjer och barn till tidigt stöd.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har genomfört genomgångar av resultaten på gruppnivå och fört diskussionsfrågor i arbetsgruppen, samt hållit samtal på ledningsnivå för att förstå resultaten och hur arbetet bör utvecklas framåt. Enheten deltar även i gemensamma möten med andra stadsdelsförvaltningar några gånger per år för att uppnå likvärdighet och utbyta erfarenheter. Dialoger förs kontinuerligt under grupp- och individuella ärendedragningar kring barns delaktighet och bedömningar av fysiska möten eller kontakt via telefon. Hässelby- Vällingby lyfter att barns delaktighet är en komplex fråga som kräver noggrant resonemang utifrån barnets bästa och särskilda behov i familjen, till exempel svårigheter att lämna arbetet eller att inte missa skola. Utvecklingsarbetet omfattar även samtal kopplat till nya socialtjänstlagen om hur socialtjänsten kan förhålla sig till familjekontakt, exempelvis vilken titel eller enhet som träffar familjen. Hässelby-Vällingby fortsätter arbetet med egenkontroller för att säkerställa ett rättssäkert arbete.

Kungsholmen stadsdelsförvaltning har fokuserat på att öka barns delaktighet i förhandsbedömningar. Enheten arbetar aktivt med att motivera föräldrar för att få till att träffa barnen fysiskt eller digitalt, med motivering att barn har rätt att få information och att komma till tals. Arbetet har lett till att fler barn involveras. Barns delaktighet följs upp via statistik och egenkontroller, och dokumentationen tydliggör även när barn inte kan träffas, exempelvis om föräldrar inte samtycker till barnsamtal. Kungsholmen har arbetat med att förenkla dokumentationen i förhandsbedömningar vilket ingår i projekt för att förbättra enhetens dokumentation. Tidigare historik sammanfattas och vägs in vid bedömningar om att inleda eller inte inleda utredning, vilket gör beslut och ärendehantering tydligare. Förhandsbedömningarna skrivs också mer kärnfullt och överskådligt. Kungsholmen erbjuder anmälningmöten i större utsträckning, både fysiskt och digitalt, vilket har lett till att fler möten genomförs. Framåt ska Kungsholmen fortsätta arbeta med barns delaktighet tillsammans med familjeenheten, med målet att skapa en röd tråd från förhandsbedömning till insats. Enheten ska följa upp dokumentationen kring förhandsbedömningar och implementera Bryt upp-projektet, där mottagningsgruppen kommer att vara delaktig.

Norra Innerstaden stadsdelsförvaltnings har under hösten 2024 genomfört metoddid kring samtalsmetodik för yngre barn. Som uppföljning av socialförvaltningens granskning 2024 genomförde mottagningsenheten i maj/juni 2025 en egen granskning av 40 slumpmässigt utvalda förhandsbedömningar för barn 0–12 år där utredning inte inletts. Medarbetarna läste kollegors förhandsbedömningar och besvarade frågor om genomförandeform, barns delaktighet och motivering vid uteblivna samtal. Resultatet presenterades och diskuterades på metoddid inom enheten. Framåt kommer Norra Innerstaden att planera för hur mottagningsenheten kan mäta och följa upp barns delaktighet under 2026. Under hösten kommer enheten även genomföra en egen granskning av förhandsbedömningar för ungdomar 13–18 år där beslut har fattats om att inte inleda utredning. Framåt kommer också fokus ligga på att fler yngre barn ska erbjudas barnsamtal i förhandsbedömningar, att motivera vårdnadshavare till deltagande, samt att skriva mer specifika motiveringar när barnet inte träffas och tydligare dokumentera när vårdnadshavare inte samtycker.

Skarpnäck stadsdelsförvaltning har under 2025 arbetat med att stärka samverkan och barns delaktighet. Mottagningsgruppen ingår sedan årsskiftet 2024/2025 i en enhet tillsammans med ungdomsutredare, LSS-handläggare och vuxenhandläggare, vilket har ökat samarbetet både mellan mottagning och utredning och mellan olika verksamhetsområden. Mottagningen konsulterar utredningsgruppen kring tidigare kännedom, och vuxen- och LSS-handläggare involveras vid behov för att tillföra specialistkompetens kring exempelvis föräldrars problematik eller NPF-diagnoser. Fokus på barns delaktighet i förhandsbedömningarna har varit ett gemensamt tema för alla handläggare under året och fortsätter vara prioriterat under 2026. En planeringsdag är också avsatt för att diskutera hur arbetsprocesserna kan effektiviseras, bland annat genom att fördela delar av arbetet mellan mottagning och utredningsgrupper i ärenden där utredning inleds.

Skärholmen stadsdelsförvaltning fortsätter att i hög grad genomföra fysiska möten med familjer inom ramen för förhandsbedömningar. Under 2026 kommer Skärholmen fortsätta arbetet med barns delaktighet, med fokus på att upprätthålla och ytterligare stärka delaktigheten, samt säkerställa att dokumentation tydligt redovisar när barnet inte varit delaktigt och motiveringen till detta. Under 2025 har en omorganisering genomförts där den tidigare större enheten delats i två: Enheten för Barn och Mottag (0–12 år) och Ungdomsenheten (13–20 år). Syftet med omorganiseringen är bland annat att möjliggöra en mer ärendenära arbetsledning. Samtliga medarbetare har veckovisa avstämningar med sin gruppledare och får vägledning i arbetet. Ärendegenomgångarna bidrar även till att skapa struktur för kvalitet

och likvärdighet i arbetet med förhandsbedömningar. En målsättning för 2026 är att öka samverkan med andra enheter, exempelvis Vuxenenheten eller enheten för LSS. Mottagningsenheten ska i större utsträckning hålla gemensamma möten med andra enheter redan under förhandsbedömningen.

Södermalm stadsdelsförvaltning har deltagit i workshops som socialförvaltningen arrangerat, vilket lett till ett fokus på barns delaktighet i förhandsbedömningar, särskilt i ärenden som rör våld. Mottagningsenheten har utvecklat ett förhållningssätt för barnsamtal om våld, förbättrat kvaliteten i anmälningssmöten och förstärkts med fyra tjänster sedan kvalitetsgranskningen. Andelen förhandsbedömningar som inte avslutas inom tidsram följs upp månadsvis. Södermalm är pilotstadsdel för nya SOL, vilket innebär att mottagningsenheten BoU från januari 2026 ingår i första linjen och testar nya arbetssätt. Ett exempel är anmälningar om relationskonflikter mellan vårdnadshavare, där ärenden handläggs tillsammans med familjerätten, ett arbete som påbörjades under senhösten 2025.

Uppföljning av Familjebehandling Öppenvård 0–12 år

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har tagit fram en ny mall för journalskrivning som är mer detaljerad när det gäller att redovisa vilka mål som arbetas med, hur ofta familj och barn träffats och hur pass delaktigt barnet är i behandlingen. Därtill arbetar stadsdelsförvaltningen med att implementera avslutsbedömningar i journalen. Hässelby-Vällingby avser att fortsätta utveckla dokumentationen under 2026, då den även tydliggör arbetet i stort. Genom att dokumentera hur målen arbetas med och barnets delaktighet påminns medarbetarna om att följa dessa aspekter i sitt arbete.

Skarpnäck stadsdelsförvaltning har infört rutin för avslutningsrapporter som redovisar behandlingsprocess, måluppfyllelse och barns delaktighet. Framåt planerar stadsdelen att stärka motivationsarbetet i familjer, dokumentera detta systematiskt och återkoppla till socialsekreterare under insatsens gång. Barnens delaktighet ska öka genom möten i början och vid avslut av insatsen, med dokumentation av barnets perspektiv. Utvecklingsarbetet omfattar också förbättrad formulering av mål i genomförandepplaner och användning av bildstöd. Möjligheter finns i etablerade forum för familjebehandlare, god samverkan med utredarsidan och nyligen tillsatta mentorer, medan begränsningar är variationer i tolkning av rutiner och nya direktiv kopplade till socialtjänstlagen.

Kungsholmen stadsdelsförvaltning har systematiskt arbetat med granskningsresultaten genom att införa en lathund för

journalskrivning, implementera behandlingssammanfattningar och lyfter barns delaktighet kontinuerligt vid varje behandlingskonferens. Socialsekreterarna har genomfört en halvdag med fokus på barns delaktighet, där enheten tagit fram en rutin för att barn ska bjudas in till uppstart, uppföljning och avslut av insatser. Uppföljning av arbetet är planerad till slutet av 2026. Framåt planerar Kungsholmen att följa upp barns delaktighet och insatser via enkäter, samt identifiera utbildningar inom samtal med barn.

Slutord

Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskningar för 2025 har i båda fallen uppmärksammat individer som av olika skäl blir kvar hos socialtjänsten under lång tid, trots flertalet pågående och avslutade insatser. Granskningarna visar på behovet av en tydligare helhetssyn och ett samlat huvudansvar. Individens eller familjens situation bör hanteras gemensamt genom integrerade, teambaserade arbetssätt med samordning och delat ansvar, i linje med den nya socialtjänstlagen. Samordningen med hälso- och sjukvården behöver förstärkas, och ett hälso- och återhämtningsinriktat perspektiv behöver bli centralt sett till målgrupperna för de granskade ärendena. Vidare framgår att användningen av standardiserade insatser behöver minska till förmån för mer behovsanpassade insatser, inklusive praktiskt och vardagsnära stöd. Handläggningen behöver också ge större utrymme för relationellt och förändringsinriktat arbete, där kontakten med individen eller familjen leder till konkreta och ändamålsenliga insatser.

Tillsammans med funktionshinderinspektörerna, som även under våren 2025 granskat barns delaktighet, genomfördes en gemensam och sammanhållen presentation om barns delaktighet under Barnrättsveckan. Sammantaget har arbetet kring barns delaktighet belysts och förstärkts under 2025 och behöver fortsatt prioriteras.

Planering 2026

Under våren 2026 kommer en kvalitetsgranskning att genomföras med temat *eftervård efter placering – ungdomar 13–17 år*. Med placering avses samtliga placeringsformer, såsom SiS, HVB samt jour- och familjehem. Eftervård avser vård som ges inom ramen för öppenvård i anslutning till avslutad placering och kan omfatta olika öppenvårdsinsatser. Granskningen syftar till att bedöma kvalitet, rättssäkerhet och barnrättsperspektiv, med särskilt fokus på

planering, genomförande, delaktighet, samverkan och uppföljning. Målet är att identifiera styrkor och förbättringsområden som kan bidra till en likvärdig och ändamålsenlig eftervård. Ytterligare granskningar är för närvarande inte planerade.

Under våren 2026 planeras även en spridning av kvalitetsgranskningen av mycket långvarigt ekonomiskt bistånd vid arbetslöshet. Arbetet med att revidera socialtjänst- och funktionshindersinspektörernas instruktioner kommer också att påbörjas under året och pågå parallellt.